

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/473/2018/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

128/2019. (IV. 04.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ nevében dr. Sz.G.G. egyéni ügyvéd (a továbbiakban: jogi képviselő) által 2018. december 28-án előterjesztett **panasz alapján indult eljárásban** a 2019. április 4-én – Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén hozott állásfoglalását

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos jogi képviselője a panaszossal szemben 2018. december 13-án megtartott demonstráción történt rendőri intézkedés (elfogás és előállítás, valamint azzal összefüggésben az intézkedő rendőrök által alkalmazott hangnem és bánásmód) miatt 2018. december 28-án, postai, valamint elektronikus úton, továbbá faxon panaszt terjesztett elő.

I.

1) A panaszos a fenti napon a K. térről a tömeg egy részével együtt indult el a. A tüntetés ekkor már lényegében abból állt, hogy egyre több rendőr érkezett, akik néha megpróbálták bekeríteni a tüntetőket és igyekeztek őket kiszorítani. A panaszos közelében egy rendőrautó parkolt le, az autóból pedig több rendőr szállt ki. A panaszos ekkor a nála lévő gördeszkával leverte a rendőrautó bal oldali visszapillantó tükrét. Ennek eredményeként a rendőrök üldözni kezdték őt, a panaszos futva menekült, hagyta a rendőröket. A panaszos egy időre megállta, majd ment volna tovább, amikor a W. utcai villamosmegálló közelében hirtelen bekerítették, fizikai erővel feltartóztatták és elvitték egy rendőrségi kisbusszal.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos elmondása szerint miután elfogták és felvették az adatait, beültették egy kisbuszba két rendőr társaságában, majd rájuk zárták az ajtót. A panaszos elmondása szerint az egyik rendőr az előtte lévő székről hátrafordulva nyakon ragadta őt, és elkezdte fojtogatni, „hasba bokszozni”. Ezt követően ez a rendőr figyelmeztette a másikat, hogy nem látott semmit, és „erről egy szót sem”. Végül kinyílt a kisbusz ajtaja és beszállt a többi rendőr is.

A panaszost a Gy. utcai rendőrkapitányságra vitték. A panaszost – kezeit hátra helyzetben – megbilincseltek, de így is volt lehetősége, hogy kipiszkálja a nadrágzsebében lévő telefonját és elindítson rajta egy hangfelvételt, majd a készüléket a kabátja zsebébe tegye.

A felvételen a következő jelenet hallható: miközben szálltak volna ki a kisbuszból, a panaszos megpróbálta leolvasni az őt fojtogató rendőr azonosítóját. A rendőrök ez feldühítette. A rendőrök még inkább feldühödtek, mikor a panaszos közölte, hogy a panasztételi jogával is élni kíván.

A panaszos állítása szerint a helyszínen nem volt egyértelmű, hogy a „többiek hallották-e, amikor az őt állítása szerint korábban fojtogató rendőr fojtott hangon veréssel fenyegette”. A rendőrörsön a panaszos többször is szóba hozta a vele szemben tanúsított agressziót, ám az őt fojtogató rendőr ekkor már nem volt jelen, a társa pedig tagadta, hogy ilyesmi történt volna.

A kapitányságon a panaszost nem hallgatták ki, azonban 2018. december 14-én „sor került a *. bü. számú határozat, illetőleg jegyzőkönyv felvételére”, panaszos „részére történő átadására”.

Az ügyfél tudomása szerint a vele szemben sérelmesen eljáró rendőrök azonosító száma, valamint

A jogi képviselő álláspontja szerint a panaszossal szemben alkalmazott intézkedések során testi kényszert alkalmaztak. Eközben a panaszost teljességgel jogellenes, öncélú, megalázó fizikai és szóbeli atrocitásnak, agresszióknak, erőszaknak tették ki. A képviselő álláspontja szerint a panaszossal szembeni intézkedés súlyosan sértette a panaszos alapvető jogait, különösen az emberi méltósághoz való jogát, illetve személyiségi jogsértés megállapítására is alkalmas, sőt felvethetik az eljáró rendőrök fegyelmi-, szabálysértési-, vagy akár büntetőjogi felelősségét is.

A jogi képviselő szerint súlyosan sérült a jogszerűség, törvényesség, objektivitás és kulturáltság alapelve. A panaszos által elkövetett korábbi jogsértés semmilyen módon nem igazolja a rendőrség jogsértő eljárását.

A jogi képviselő álláspontja szerint a panaszos előállítása több órán át tartott, miközben az ő meghallgatására nem került sor. Bár a panaszos jogellenesen cselekedett, amikor letörte a rendőrautó tükrét, „az előállítás folytán az intézkedő rendőrök indokolatlanul vonták el a személyi szabadságát, hiszen annak során semmilyen eljárási cselekményre nem került sor. Az előállítás eredményeként pedig a panaszos nem is tudott részt venni a folyamatban lévő demonstrációban, így – a jogi képviselő álláspontja szerint – a rendőrség a gyülekezési jogában is korlátozta őt.

A jogi képviselő kéri, hogy a Testület állapítsa meg, hogy a panaszossal szemben 2018. december 13-án fogatosított rendőri intézkedés sértette az ő alkotmányos alapjogait, különösen az ő emberi méltósághoz való, tisztességes bánásmódhoz való, személyi biztonsághoz fűződő, illetve a gyülekezéshez való alapvető jogát.

2) A panaszos jogi képviselője a három felvétel linkjét adta meg a Testület számára.

a) Az első felvételen látszik, hogy a panaszt nyolc rendőr veszi körbe. Egy kívülálló – valószínűleg a felvétel készítője – kérdezi, hogy pontosan miért bilincselték meg a panaszt. A panaszos elmondja, hogy közúton közlekedett, összetörte egy rendőrautónak a visszapillantó tükörét, és hangoskodott.

b) A második videón egy videóriport látható, ahol a panaszos elmondja a riporternek a panaszban előadott sérelmeit. A felvételen látszik továbbá a bilincselést követő nagyjából 20 másodperc, amin annyi látszik, hogy öt rendőr gyűrűjében már – kezeit hátra helyzetben – megbilincselve áll, majd a falhoz kísérik. A panaszos vidáman köszön a felvételt készítő operatőrnek. A felvételen hallatszik, hogy az egyik rendőr egy „G” nevű rendőrt kérdez arról, hogy ő bilincselte-e meg a panaszost. A válasz nem hallatszik. Az előbbi kérdést feltevő rendőr megkérdezi, hogy át tudják-e venni a panaszost. A panaszos a riporternek elmondja, hogy a rendőrkapitányságon tartották egész este, amely során jegyzőkönyvet vettek fel, mentőt hívtak annak érdekében, hogy megvizsgálják a panaszos sérüléseit. A panaszos elmondása szerint hajnalban engedték el.

c) A harmadik videó az alábbi információkat tartalmazza:

Rendő1: „Mondja mester! Segítek, elmondom. Nevet szeretne? Nevet szeretne, hogy majd megpanaszolja az intézkedést? Mondok nevet. De akkor mondja, ne ilyen csicska módon csinálja! Akkor normálisan, mint emberek szoktak. Hát férfiak vagytok, vagy mik vagytok ti? Mi?! Ilyen csicska módon lelesel? Megmondom neked. Le fogom írni egy lapra egy ilyenre és odaadom, oszt jelentsél föl. Mit csináltak neked, ki bántott, mondjad! Bántottunk?

Panaszos: Igen.

Rendő1: Igen? Ki? Ki?! Melyik volt? Gyere, szállj ki, mutasd meg! Gyere! Légy szíves! Gyere! Ki bántott, azt mutasd meg nekem légy szíves, jöjjön a kollégáktól. Melyik bántott? Egyik se biztos, mert ott se voltak, kezdjük ott.

Panaszos: Nem, nem, nem láttam a számát.

(A felvételen ki van sípolva a válasz, de a panaszos jogi képviselője szerint:)

Több rendő1: Itt van bazdmeg! Én mit csináltam? Az enyém... (A felvételen ki van sípolva a válasz, de a panaszos jogi képviselője szerint:)

Panaszos: Valamelyik kolléga rám zárta az ajtót. Öö.

Rendő2: Én azt is elmondom, én kaptalak el. Ennyi.

Panaszos: Ja, jó. Öm.

Rendő3: A bilincset ő rakta rád.

Panaszos: Rám zártad az ajtót.

Rendő1: Rád zárta! Nem őriztetek együtt disznót. Tehát ő egy rendő1, mi még rendő1ök vagyunk, te meg egy állampolgár. Vagy Ön. Mer' én önöztem, ugye?

Rendő3: Becsuktam az ajtót...

Panaszos: Igen, Ön. Ön rám csukta az ajtót.

Több rendő1: Igen?

Panaszos: Torkon ragadott.

Rendőrk4 (halkan): Mit mondtam neked, mi? Mit mondtam neked?! Vissza beültetlek..., senki nem látott semmit bent. Fel tudod fogni? Ne gúnyolgassál, mert olyat beverek, hogy beszakad a fejed. Megértetted? Megértetted?!

Rendőrk1: De meg fogjuk adni, nyugodj' meg.

Rendőrk4: Mindenkinek meg lesz adva, csak rábaszol.

Másik rendőrk1: Mer' ez, ezek vagytok ti!

Rendőrk4: Mert feljelentesz, utána vissza fel leszel jelentve. Megértetted, te faszszopó ...

Rendőrk1: Zsebből telefonnal felvenni meg ennyi. Az utcán ki néz szembe a büdös cigányokkal? Te nézel szembe?! Azt itt dobáltok minket?!

Rendőrk4: Hány órát dolgoztál már, hogy kimész, oszt fightolsz, mi?! Meg leütöd a rendőrt?! Ne fűjtassá', mert úgy beverem a ...

Rendőrk1: Elveszed a gázt, elveszed?!

Rendőrk4: Nagy ember vagy, mi?

Rendőrk1: Nagy ember vagy.

Rendőrk4: Adjak? Kell?

Több rendőr: Vigyük! Induljál befelé. Nagy volt a szád, mi? Remélem megértetted, amit mondtam.

Több rendőr: Mert ha férfi lennél, legalább azt mondanád: Uraim, maguk ezt és ezt tették, jelvéyszámot. Ez tuti. De az, hogy csicskába lesegeted le... hát mi vagy te ember?! Szégyen bazdmeg!

3) A panaszos jogi képviselője csatolta továbbá a jelen panaszeljárásra kiterjedő ügyvédi meghatalmazását.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A * Rendőrség hivatalvezetőjének tájékoztató levele az alábbi információkat tartalmazza:

A panaszossal szemben 2018. december 14-én 0 óra 43 perckor a T.út ... szám előtt a * Rendőrség * Főosztály állományából B. R. I. r. törzsőrmester és E. J. r. őrmester fogatosítottak személyi szabadságot korlátozó rendőri intézkedést.

Az intézkedés jogalapja a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja volt.

A * Rendőrség állománya a K. téren 2018. december 13-án 16 óra és 3 óra közötti időszakban „Tüntetés a rabszolgatörvény ellen” elnevezésű demonstráció biztosítását hajtotta végre.

A résztvevők 23 óra körül kezdték el elhagyni a K. teret. A távozók több alkalommal és több helyszínen, az úttesten és a villamospályán gyalog vonultak. A tömeg többszöri rendőri felszólítás ellenére sem hagyta el az úttestet és a villamospályát. A jogsértő cselekmények megszüntetése érdekében a helyszínre vezényelt állomány rendőri intézkedéseket kezdeményezett. A szabálysértést elkövetőkből több személy a rendőri intézkedések alól kivonva magát, a rendőri felszólításokat figyelmen kívül hagyva, futva próbálta elhagyni a helyszínt.

A panaszossal szemben azért kerül sor az intézkedésre, mivel futva kívánta elhagyni a helyszínt, miközben mögötte néhány méterrel a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) beosztottja futott. Később pedig az is kiderült, hogy a panaszos gördeszkájával letörte egy rendőrségi szolgálati gépjármű visszapillantó tükrét.

A rendőrök először az úttesten megállásra szólították fel a panaszost, majd testi kényszerszerűen alkalmazva földre vitték, és előzetes figyelmeztetést követően megbilincseltek (kezeit hátra helyzetben), mivel a panaszos magatartása nem volt együttműködő. A panaszost ezt követően a járdára kísérték, ahol személyazonosságának igazolására szólították fel, ám nem volt nála semmilyen irat, így adatait bemondás alapján ellenőrizték le. A panaszossal szemben ruházat- és csomagátvizsgálást is végrehajtottak.

Az intézkedéssel egy időben érkezett a helyszínre F. Zs. r. főtörzsőrmester, aki elmondta, hogy a panaszost felismeri, ő az, aki a szolgálati gépjárműje visszapillantó tükrét egy gördeszkával letörte, majd a helyszínt futva elhagyta. E büncselekményt a panaszos a helyszínen elismerte, ezért őt elfogták és előállították a rendőrségi épületbe. Ehhez rendőrségi csapatszállító járművet vettek igénybe. Az intézkedő rendőrök az elfogást követően a panaszost beültették a szolgálati gépjármű hátsó ülés sorozat középső ülésére, majd ők is beszálltak. A szolgálati gépjárműben az intézkedést fogatosító rendőrökön kívül még öt fő rendőr tartózkodott. A jelentések alapján a panaszost az előállítása során nem fojtogatták, nem ütötték a hasát, és egyéb módon sem bántalmazták. A szolgálati gépjárműben tartózkodó L. V. r. törzsőrmester elismerte, hogy a panaszossal szemben nem megfelelő hangnemen és módon beszélt, továbbá B. Z. r. őrmester elismerte, hogy ő mondta a panaszosnak, hogy „Ne gúnyolgassál, mert olyat beverek, hogy beszakad a fejed, megértetted?”, valamint, hogy ő sem a megfelelő hangnemen és módon beszélt a panaszossal.

A panaszossal szemben az intézkedést 2018. december 14-én 0 óra 43 perckor kezdeményezték, majd az előállítását követően 1 óra 45 perckor átadták őt *L. B. r.* alezredesnek. Ezt követően az intézkedő rendőrök dokumentációs tevékenységet hajtottak végre, továbbá intézkedtek a panaszos egészségügyi ellátása érdekében, őt őrizték. Más eljárási cselekményre nem került sor. Az intézkedő rendőrök nem lépték túl az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében foglalt időkeretet.

A panaszossal szemben az Rtv. 13. §-ának megfelelően intézkedési kötelezettség állt fenn, személyazonosságát az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése alapján állapították meg, ruházatát az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdés és 31. §-ának (1) bekezdése alapján vizsgálták át, majd a panaszost az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontjának megfelelően elfogták. A panaszossal szemben az intézkedés során az Rtv. 48. §-ának c) pontja alapján, valamint a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 41. §-ának (1) bekezdés a) és c) pontjának megfelelően, a (4) bekezdés b) pontja és (6) bekezdés a) pontja szerint bilincset alkalmaztak.

A panaszos a vele szemben jogszerűen intézkedést kezdeményező rendőr elől futva menekült, többszöri felszólításnak sem tett eleget, az általa elkövetett bűncselekmény helyszínét megpróbálta elhagyni, kivonva magát az intézkedés alól. Az Rtv. 15. §-ának (1) és (2) bekezdésének megfelelően az intézkedő rendőrök az arányosság elvét figyelembe véve testi kényszer alkalmazását követően bilincset alkalmaztak, amelyről a panaszost az Rtv. 61. §-ának (1) bekezdésének megfelelően előzetesen figyelmeztették.

A rendelkezésre álló információk alapján a * Rendőrség * Igazgatóság vezetője megállapította, hogy az intézkedést foganatosító *B. R. I. r.* törzsőrmester és *E. J. r.* őrmester a panaszossal szemben emelt hangnemben beszéltek, de sértő, trágár, lealacsonyító megjegyzéseket nem tettek. Az intézkedés során a fellépésük a szükséges és arányos volt. Ugyanakkor a panaszos előállítása során a szolgálati gépjárműben tartózkodott még *L. V. r.* törzsőrmester és *B. Z. r.* őrmester, aki a panaszossal szóváltásba keveredtek, amely során nem megfelelő hangnemben és módon beszéltek. A fentiekre a panaszos a szakszerűtlenül végrehajtott ruházátvizsgálás során nála maradt mobiltelefonnal hangfelvételt készített.

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 192. §-ának (1) bekezdésében biztosított jogkörénél fogva, a 195. §-ának (1) bekezdése alapján, figyelemmel a 182. §-ának (2) bekezdésére *L. V. r.* törzsőrmestert és *B. Z. r.* őrmestert a Rendőri Hivatal Etikai Kódexe 4. pontjában, az 5. pont első mondatába, és a 8. pont első mondatába ütköző, a hivatkozott törvény 102. §-ának (1) bekezdés b) pontja szerint minősülő tiszteletlen magatartás fegyelemsértés elkövetése miatt a * Rendőrség * Igazgatóság vezetője figyelmeztetésben részesítette. A hivatkozott törvény 192. §-ának (1) bekezdésében biztosított jogkörénél fogva, a 195. §-ának (1) bekezdése alapján, figyelemmel a 182. §-ának (2) bekezdésére, *B. R. I. r.* törzsőrmestert az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdésébe ütköző, és a hivatkozott törvény 102. §-ának (1) bekezdés b) pontja szerint minősülő szakszerűtlen intézkedés fegyelemsértés elkövetése miatt a * Rendőrség * Igazgatóság vezetője figyelmeztetésben részesítette.

2) Az elfogás végrehajtásáról, valamint kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés az állásfoglalás II. rész 1) pontjában foglaltakhoz képest az alábbi többlet információkat tartalmazza:

B. R. I. r. törzsőrmester a szolgálati gépjárműből kiszállva észlelte, hogy több rendőr fut egy sötét nadrágot, sötétbarna kabátot viselő, gördeszkával a kezében futó fiatal férfi (panaszos) után. *B. R. I. r.* törzsőrmester is a panaszos után kezdett el futni, majd hangosan és érthetően elkiáltotta magát, hogy „Rendőrség”, majd a „Törvény nevében” szavak előrebocsátásával, hogy „Álljon meg és vonja alá magát a rendőri intézkedésnek”. Ezt a rendőr többször megismételte.

A panaszost a Teréz krt. 17. szám előtt több rendőr elállta az útját, amely eredményeként ő a villamos síneken megfordult és nagyjából 3 méterre megállt B. R. I. r. törzsőrmester előtt. B. R. I. r. törzsőrmester ekkor ismét felszólította a panaszost az együttműködésre, ám azt a panaszos figyelmen kívül hagyta, megpróbálta a rendőrt bal oldalról kikerülni. B. R. I. r. törzsőrmesternek sikerült a jobb kezével megragadnia a panaszos bal kezét, míg bal kézzel a panaszos kabátját, majd a földre húzta. A panaszos ennek eredményeként a hátára esett. Az eséskor a panaszos jobb könyökét beverte, aminek következtében kisebb bőrpír keletkezett az ütés helyén. A földre vitelt követően a panaszos kiabált, próbált felkelni a földről, ezért a jobb karját megfogva a tanult bilincselési testhelyzet kialakítása érdekében hátsó karbólcsőbe helyezte, majd hasra fektette a panaszost B. R. I. r. törzsőrmester. E. J. r. őrmester hasonlóan cselekedett a panaszos bal karjával. A panaszos megpróbált felugrani, ám ennek eredményeként beütötte a száját az aszfaltba. B. R. I. r. törzsőrmester közölte a panaszossal, hogy kényszerítő eszközt fog alkalmazni szökése megakadályozása érdekében, amelyet ő megértett és tudomásul vett. E. J. r. őrmester a panaszos kezeit hátra helyzetben megbilincselte. A bilincset 0 óra 44 perctől 1 óra 35 percig alkalmazták a panaszossal szemben.

A fentieket követően a helyszínre érkezett P. Z. r. főtörzsőrmester a BRFK kerületi Rendőrkapitányság állományából, K- *-es hívójellel, aki kérdésre elmondta, hogy hallotta a szolgálati rádión keresztül, hogy egy férfi a T. kt... szám előtt leütötte egy szolgálati gépjármű bal oldali visszapillantó tükrét, majd futva távozott a helyszínről. A szolgálati rádió elhangzott személyleírás pedig megegyezett a panaszossal, aki futva jött a T. kt. ... szám felől, akit P. Z. r. főtörzsőrmester meg is próbált intézkedés alá vonni, ám a panaszos őt kikerülve tovább futott a B tér irányába. Helyszínre érkezett továbbá F. Zs. r. főtörzsőrmester is a BRFK kerületi Rendőrkapitányság állományából, K- *-es hívójellel, aki elmondta, hogy az ő által használt szolgálati gépjármű visszapillantó tükrét verte le a panaszos 0 óra 40 perckor a T. kt szám előtt, és felismeri a panaszosban az elkövetőt. F. Zs. r. főtörzsőrmester elmondása szerint a panaszos, az általa előrebocsájtott felszólítás ellenére úgy törte le a szolgálati gépjármű visszapillantó tükrét, hogy a nála lévő gördeszkát két kézzel fejmagasságba emelte, majd egy mozdulattal lecsapta azt, amelynek eredményeként a visszapillantó tükör a földre zuhant.

B. R. I. r. törzsőrmester jelentette a fentieket a H 4*-nek, H 42*-nak, valamint H 40*-nak.

A panaszos igazoltatása és ruházatának átvizsgálása során előkerült egy a * Rendőrség által rendszeresített önvédelmi 400 ml-es, kb. félig tele paprikaspray. Más közbiztonságra különösen veszélyes eszköz nem került elő.

A panaszos kérdésre elmondta, hogy a paprikaspray-t a földön találta valahol a kerület egyik utcájában, amelynek nem tudja a nevét. A panaszos közölte továbbá, hogy valóban ő törte le a szolgálati gépjármű visszapillantó tükrét a gördeszkájával, és kivonta magát az intézkedés alól.

A panaszossal közölték, hogy garázdaság bűncselekménye miatt őt elfogják és előállítják, amelyet a panaszos megértett és tudomásul vett.

A panaszos jelezte, hogy fáj a könyöke, valamint kissé megrepedt az ajka. E sérülések miatt a mentőt hívtak a helyszínre. Az OMSz munkatársai 3 óra 41 perckor érkeztek ki, ahol kezelték a panaszos sérüléseit. Amikor közölték a panaszossal, hogy készítenének röntgen felvételeket a könyökéről, a panaszos ezt az ellátást megtagadta.

B. R. I. r. törzsszázlós az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdésének, valamint a Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) bekezdésének megfelelően szakszerűen és jogszerűen hajtotta végre az intézkedést. Ennek keretében tájékoztatták a panaszost, hogy a Testületnél, valamint az Alapvető Jogok

Biztosa Hivatalánál panaszt tehet. *B. R. I.* jelentése szerint felé a panaszos panasztételi szándékot nem jelzett.

A panaszossal szemben büntető feljelentést tettek.

A panaszos kérte hozzátartozó (édesanya) értesítését. A kényszerítő intézkedés és/vagy eszköz alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett.

A védelemhez való jog gyakorlására vonatkozó közlés 0 óra 50 perckor megtörtént, az előállítás okáról szóló tájékoztatás, valamint az előállítás idejéről szóló igazolást kiadták.

3) Az elfogás végrehajtásáról, valamint kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentéshez kapcsolódó parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése szerinti igazoltatás, a 31. §-ának (1) bekezdése szerinti ruházat-átvizsgálás, valamint a 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerinti elfogás, továbbá az Rtv. 47. §-a szerinti testi kényszer, valamint a 48. §-ának c) pontja szerinti bilincs alkalmazása jogszerű és szakszerű volt, megfelelt az arányosság követelményének.

4) A panaszossal szemben intézkedő *B. R. I.* r. törzsőrmester, valamint *E. J.* r. őrmester jelentései az állásfoglalás II. rész 1)-3) pontjaiban foglaltakhoz képest az alábbi többlet információkat tartalmazza:

A panaszost *E. J.* r. törzsőrmester ültette a rendőrségi kisbuszba, ahol őt végig őrizte. Ez idő alatt a panaszos a rendőröket több alkalommal sértegette, közölte, hogy „Orbán kutyái vagytok, és erre vagytok jók”. A panaszost a kisbuszban senki nem bántalmazta, de szóban sor került atrocitásra.

B. R. I. r. törzsőrmester a panaszos szolgálati kisbuszba ültetését követően a kisbusz mellett tájékoztatta az előjáróit a történetekről.

A jelentést készítő rendőrök maguk nem beszéltek elfogadhatatlan hangnemben a panaszossal.

5) *L. V.* r. törzsőrmester jelentése az állásfoglalás II. rész 1)-4) pontjaiban foglaltakhoz képest az alábbi többlet információkat tartalmazza:

L. V. r. törzsőrmester az intézkedésben nem vett részt, csupán segédkezett a panaszos rendőrségre való beszállításában. A beszállítás során a panaszostól csupán az ő személyes adatait kérte el, azoknak az EDR rádión történő bediktálása céljából.

A *Büntetésvégrehajtási Intézetbe 1 óra 31 perckor érkeztek meg, ekkor *L. V.* r. törzsőrmester kiszállt a kisbuszból, ekkor került szóváltásba a panaszossal, amelyet a rendőr azért kezdeményezett, mivel látta, hogy a panaszos a testpáncélokra elhelyezett jelvéyszámokat keresi a tekintetével. *L. V.* r. törzsőrmester az általa elmondottakat („Mondja mester”, „Ne ilyen csicska módon csinálja”, „Ilyen csicskán lelesel”, „Itt van bazdmeg”, „Az utcán ki néz szembe a bűdös cigányokkal”, és egyebek) elismeri és szégyelli, azok nem megfelelőek a rendőri intézkedéshez.

L. V. r. törzsőrmester mentségére hozza föl, hogy 2018. december 11-én, 12-én nappalos szolgálatot látott el, amelyet követően 2018. december 13-án 3 óráig a laktanyában készenlétben volt. Ezt követően kellett aznap 20 órától 22 óra 30 percig az főbejáratánál állnia, ahol őt folyamatosan sértegették, valamint különböző tárgyakkal dobálták. Mindezek miatt kimerült, tovább kollégája is sérülést szenvedett, így a panaszossal történő esetkor feszült volt.

A szóváltásról készült hangfelvételen B. Z. r. őrmester, B. R. I. r. törzsőrmester, valamint L. V. r. törzsőrmester hallható.

6) B. Z. r. őrmester jelentése az állásfoglalás II. rész 1)-5) pontjaiban foglaltakhoz képest az alábbi többlet információkat tartalmazza:

B. Z. r. őrmester a panaszos rendőrségre szállításában segédkezett.

A szolgálati gépjármű ajtaját – a panaszos szökésének megakadályozása céljából, valamint, hogy a panaszossal kapcsolatos rádióforgalmazást ne hallja, zavarja – becsukta, miután a panaszost beültették. B. Z. r. őrmester a gépjármű jobb első ajtaján szállt be.

B. Z. r. őrmester a hangfelvételen általa elmondottakat („Mit mondtam neked, mit mondtam neked, vissza beültetek, senki nem látott semmit, fel bírod fogni, ne gúnyolgass mert olyat beverek, beszakad fejed. Megértetted?”, „Mindenkinek meg lesz adva, utána meg rábaszol, mert feljentesz, utána vissza fel leszel jelentve. Megértetted, te faszszopó”, „Hány órát dolgoztál már, hogy te, aki kint sztrájkolsz meg leütöd a rendőrt. Ne fűjtassál, mert olyat leverek... elveszed a rendőrtől a gázsprayt, nagy ember vagy. Adjak, kell gázspray? Remélem, megértetted”) elismeri és vállalja ezekért a felelősséget.

B. Z. r. őrmester mentségére hozta föl, hogy szintén 2018. december 11-e óta látott el szolgálatot, 13-án pedig 20 órától számítva nagyjából két és fél órát állt azelőtt, ahol felé folyamatosan tojást, köveket, üvegeket, más tárgyakat dobáltak. E körülmények, a rendőrség sérelmére elkövetett cselekmények, továbbá több kollégájának sérülése miatt felfokozott idegállapotban volt, feszült lett.

7) A BRFK * Osztály vezetőjének tájékoztató levele szerint a panaszolt esemény idejére, a főváros területére Budapest Rendőr-főkapitánya 2018. december 13-án 15 órától 2019. január 2-án 8 óráig fokozott ellenőrzést rendelt el, amelyről a rendőrség hivatalos honlapján közérdekű tájékoztatást tettek közzé. A panaszossal szemben a *Rendőrség beosztottjai intézkedtek, vele szemben pedig hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt *. bü. számon eljárás indult.

8) A * fokozott ellenőrzést elrendelő határozata szerint 2018. december 13-án 15 órától 2019. január 2-án 8 óráig tartott a fokozott ellenőrzés. Az elrendelés oka az volt, hogy az adventi időszakban több, tömeget vonzó rendezvényt, vásárt jelentettek be, amelyek eredményes rendőri biztosítása, a közrend és a közbiztonság rendjének fenntartása érdekében fokozott ellenőrzés elrendelése vált szükségessé.

9) A rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsájtott videófelvételen látszik, hogy a panaszost nyolc rendőr veszi körbe. Egy kívülálló kérdezi, hogy pontosan miért bilincseltek meg a panaszost. A panaszos elmondja, hogy közúton közlekedett, összetörte egy rendőrautónak a visszapillantó tükrét, és hangoskodott, majd egy kis szünet után közli, hogy a kerületbe viszik, és kérdésre közli a nevét is. Ezt követően az egyik rendőr kérdezi, hogy a panaszos honnan szerezte a nála talált gázspray-t, amelyre a panaszos azt válaszolja, hogy a „földön találtam”. A rendőr megkérdezi, hogy „és miért gondolta, hogy elteszi?”, „uram, ez nem a járható út, ezt maga is tudja”.

10) A * Rendőrség * osztályvezetője 2018. december 14-én kelt értékelő jelentésében B. R. I. r. törzsőrmesterrel (szakszerűtlen ruházat átvizsgálás), L. V. r. törzsőrmesterrel, valamint B. Z. r. őrmesterrel szemben (sértő, fenyegető hangnem) fegyelmi eljárás megindítását javasolja.

11) A rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsájtott dokumentumok a panasz elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetését a Testület eltekint.

III.

A Testület vizsgálta, hogy a panasz valamennyi részére rendelkezik-e hatáskörrel.

A Testület eljárását az Rtv. a IX. Fejezetében, Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”.

A Testület hatáskörébe az Rtv. idézett rendelkezése alapján kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások tartoznak, melyek az Rtv. IV., V. és VI. Fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri feladatok és utasítások teljesítésének kötelezettsége, azok megsértése vagy annak elmulasztása (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),

- a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, illetőleg törvényessége (pl. igazoltatás, ruházat-csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, idegenrendészeti intézkedés, intézkedés magánlakásban, közlekedésrendészeti intézkedés),

- a kényszerítő eszköz alkalmazása és törvényessége (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, útzár, löfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás),

esetén van lehetősége eljárni és az adott intézkedést vagy cselekményt vizsgálni, abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A panaszos nevében jogi képviselője sérelmezte, hogy a panaszost – miután beültették a szolgálati kisbuszba – nyakon ragadta az egyik rendőr, fojtogatta, majd „hasba bokszolta”.

A Testület megítélése szerint a panaszos jogi képviselője által sérelmezett cselekmény nem kapcsolódik a panaszossal szembeni intézkedés végrehajtásához, illetve kényszerítő eszköz alkalmazásához (például testi kényszer során alkalmazott szükségtelen és túlzott fizikai erőszak), így annak vizsgálatára a Testületnek nincs lehetősége.

Ugyanakkor felhívja a Testület a panaszos figyelmét a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 376. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra, amely szerint közvádra üldözendő bűncselekmény miatt bárki tehet feljelentést.

IV.

A panaszos nevében jogi képviselője sérelmezte az intézkedő rendőrök fellépésének erőszakos módját (a panaszost fizikailag bántalmazták, és sértegették), továbbá azt, hogy az előállítás folytán jogellenesen korlátozták az ő személyi szabadságát.

Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire –

megállapította, hogy a rendőri fellépés és intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) Szabadság és Felelősség fejezetének II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való, IV. cikke szerint személyes szabadsághoz való, VIII. cikke szerinti békés gyülekezéshez fűződő, XX. cikke szerinti testi egészséghez fűződő, és XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület elsőként azt értékelte, hogy a rendőrség a panaszost indokoltan, kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában vonta-e intézkedés alá.

A rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsájtott dokumentumok tanúsága szerint a K. téren tartott demonstrációról távozó, több alkalommal és több helyszínen, az úttesten és a villamospályán gyalog vonultak (szabálysértést követve el ezzel), és többszöri felszólítás ellenére sem hagyták el azt, így a helyszínre vezényelt rendőri állomány rendőri intézkedéseket kezdeményezett. A rendőri intézkedések alól több személy is megpróbálta kivonni magát, futva próbálta elhagyni a helyszínt.

Az Rtv. 1. §-ának (2) bekezdésének 2. és 4. pontja szerint rendőrség az Alaptörvényben, az Rtv.-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében szabálysértési hatósági jogkör gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében, valamint közlekedési hatósági és rendészeti feladatokat lát el.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 13. §-a szerint továbbá a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

A Szolgálati Szabályzat 9. §-ának megfelelően a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki, vagy helyszíni bírság kiszabása helyett – ha a szabálysértési eljárásról szóló törvényben megállapított feltételek fennállnak – szóbeli figyelmeztetést alkalmaz.

A Testület álláspontja szerint további jogszabályi rendelkezések hívható fel.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 224. §-ának (1) bekezdése szerint a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértésének szabálysértését követi el az, aki a KRESZ meghatározott közúti közlekedés szabályait megszegi, ha a Szabs. tv. 217-222. §-a szerinti szabálysértés nem valósul meg.

A KRESZ 21. §-ának (1) bekezdése szerint a gyalogosnak a járdán, ahol pedig járda nincs, a leállósávon, az útpadkán vagy a kerékpárúton kell közlekednie.

A Testület a vonatkozó jogszabályhelyek ismertetését követően utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a szabálysértési hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek

alapján a Testület azt vizsgálta, felmerülhetett-e bármely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztethetett.

E kérdés tisztázásához azonban – a Testület megítélése szerint – szükséges tisztázni a gyülekezési jog gyakorlása során esetlegesen megvalósuló szabálysértési tényállások viszonyát.

A gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 2. §-ának (1) bekezdése szerint gyűlés a legalább két személy részvételével közügyben való véleménynyilvánítás céljából tartott nyilvános összejövetel. A Testület rendelkezésére álló információk alapján elmondható, hogy a panaszos közügyben való véleménynyilvánítás céljából tartott összejövetelen vett részt, amikor a rendőri intézkedés megkezdődött, ugyanakkor az előzetesen bejelentett rendezvény ekkor már véget ért.

A gyülekezési jogról szóló korábban hatályos törvény kapcsán megfogalmazott szakirodalmi álláspont szerint (amely a jelenleg hatályos Gytv. esetében is releváns) a gyülekezésről szóló törvény „nem rendelkezik arról, hogy van-e bármilyen relevanciája annak, ha a gyülekezési jog gyakorlása, maga a gyülekezés vagy éppen a gyülekezési jog egyes részjogosultságaink gyakorlója ennek során és ezzel összefüggésben szabálysértést valósít meg”. „Így önmagában az, hogy a rendezvény megtartása vagy a szervezők, vezetők és résztvevők magatartása a Szabs. tv.-ben megállapított szabálysértési tényállásokba ütközik, a gyülekezés során nem értékelhető. Ennek megfelelően magát a gyülekezés jogszerűségét nem érinti, hogy például a résztvevők döntő többségének vagy éppen összességének magatartása szabálysértést valósít meg. Mindez nem azt jelenti, hogy a gyülekezés az elkövetett szabálysértésekkel szemben egyfajta 'védelem' vagy 'mentesség' biztosítana: a szabálysértési hatóság az ilyen esetekben is megfelelően lefolytatja az egyes elkövetőkkel szembeni eljárást”. „Indokolt megjegyezni azonban, hogy az egyes elkövetők kilétének megállapítása vagy éppen velük szemben a szabálysértési eljárás során megteendő intézkedések nem járhatnak olyan hatással, amelyek következményeiket tekintve ténylegesen a rendezvény feloszlásához vezetnének, vagyis az elkövetők igazoltatására vagy éppen a személyi szabadság Rtv. és Szabs. tv. alapján történő korlátozására kizárólag oly módon kerülhet sor, hogy ez a gyülekezési jog gyakorlását a lehető legkisebb mértékben sértse. A rendezvény végét (feloszlását vagy feloszlását) követően azonban nincs akadálya annak, hogy – amennyiben az általános feltételek adottak – akár valamennyi résztvevővel szemben eljárjon a szabálysértési hatóság”. [Hajas Barnabás: Kommentár a gyülekezési törvényhez, Wolters Kluwer, Budapest, 2017]

A fentieknek megfelelően a panaszos ugyan gyűlésen vett részt, ám az már az előzetesen bejelentett rendezvényt követően alakult ki, attól már külön vált. Összességében elmondható, hogy – utalva az idézett szakirodalmi álláspontra – a rendőrség, mint szabálysértési hatóság felléphetett a szabálysértést elkövetőkkel szemben.

Tekintettel tehát arra, hogy a gyülekezési jog gyakorlása önmagában nem zárja ki a szabálysértési tényállások megvalósulását (pusztán arra kell figyelemmel lenni, hogy a szabálysértési hatóság fellépése ne járjon a gyülekezési jog aránytalan korlátozásával), a rendőrség, mint szabálysértési hatóság nem tekinthet el az észlelt szabálysértési tényállásokkal szembeni fellépéstől. A Testület megítélése szerint az a tény, hogy a vonuló tömeg az úttesten vonult, elegendő volt ahhoz, hogy az intézkedéshez szükséges, minimális szintű gyanút megalapozza (közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése szabálysértése), és a rendőrség oldalán az Rtv. 13. §-a szerinti intézkedési kötelezettséget keletkeztessen.

A Testület megítélése szerint a jogellenes cselekmény hatóság általi észlelése bizonyosan olyan körülmény, amely a közrend védelme érdekében – az Rtv. idézett 13. §-a alapján – intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. A Testület megállapítása szerint az intézkedés

kezdeményezésével nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való, valamint a békés gyülekezéshez való alapvető joga.

2) A Testület vizsgálta a panaszos elfogását, azt követő előállítását, illetve előállítása időtartamát.

a) A rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsájtott dokumentumok tanúsága szerint, miután a panaszost elkapták, F. Zs. r. főtörzsőrmester érkezett a helyszínre, aki felismerte a panaszosban azt a személyt, aki szolgálati gépjárművének visszapillantó tükrét gördeszkájával letörte. A panaszos ezt a helyszínen elismerte. Ezt követően a panaszost az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján elfogták.

Az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek. A fenti rendelkezés a rendőrnek nem biztosít mérlegelési lehetőséget: tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont elfogását, illetve előállítását.

A panaszos elfogásáról és előállításáról szóló jelentés tanúsága alapján a panaszost garázdaság bűncselekményének gyanúja miatt fogták el és állították elő, később azonban vele szemben pedig hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt indult eljárás.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 339. §-ának (1) bekezdése alapján, aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el (garázdaság).

A Btk. 310. §-ának (1) bekezdése alapján, aki hivatalos vagy külföldi hivatalos személyt a) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályoz, b) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel intézkedésre kényszerít, vagy c) eljárása alatt, illetve emiatt bántalmaz, büntettet követ el (hivatalos személy elleni erőszak).

A fenti két bűncselekményi tényállást kizárólag szándékosan lehet elkövetni (a hivatalos személy elleni erőszakot csak egyenes szándékkal) [Belovics Ervin (et al.): Büntetőjog II., HVGORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.], így e bűncselekmények elkövetésének gyanúja kellő alapot jelenthet az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerinti elfogás és előállítás fogatosítására.

Az elfogás és előállítás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszos a szolgálati gépjármű visszapillantó tükrét oly módon törte le (előzetes felszólítás ellenére), hogy a nála lévő gördeszkát fejmagasságba emelte, majd egy mozdulattal lecsapta azt, amelynek eredményeként a visszapillantó tükrök a földre zuhant. A Testület megítélése szerint a panaszos e magatartása mindenképpen utalhatott legalább arra, hogy az – mint kihívóan közösségellenes magatartás – mások megbotránkozásának vagy riadalmának kiváltására irányul (garázdaság), de még akár arra is, hogy a célja a vele – illetve más szabálysértéseket elkövető emberek – ellen kezdeményezett rendőri intézkedés akadályozása (hivatalos személy elleni erőszak).

A hivatkozott elfogási, előállítási okkal kapcsolatban szükséges továbbá a „tettenérés” kérdését vizsgálni. Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, a Testületnek tehát szükséges elvégezni a fogalom elemzését ahhoz, hogy megítélhesse, jelen ügyben alappal hivatkozott-e a rendőrség a tettenérésre, mint kötelező előállítási okra.

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 273. §-a alapján a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, vagy ha erre nincs módja, a rendőrséget tájékoztatni. E rendelkezés megegyezik a

korábban hatályos büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: korábbi Be.) 127. §-ának (3) bekezdésében foglaltakkal, ennek megfelelően a Testület irányadónak tartja a korábbi Be. kommentárjának vonatkozó megjegyzéseit, miszerint tettenérésnek minősül, ha az elkövető a cselekményt szemtanú jelenlétében hajtja végre, és őt a szemtanú elfogja, úgyszintén az is, ha az elkövetőt akár a szemtanú, akár a szemtanú felhívása, vagy más körülmény (pl. riasztó észlelése) alapján a szemtanútól különböző személy üldözés során elfogja [Jakucs Tamás (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez, 262. oldal].

A fentiekből kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve.

A tettenérés további, hasonló jelentőséggel bíró tartalmi elemét magyarázza a 13/2013. számú büntető elvi határozat (EBH 2013. B.13.). A Kúria magyarázata szerint a „[korábbi] Be. 127. § (3) bekezdése a bűnüldözésre jogosult hatóságnak nyújtott civil jogsegély, aminek lényege, hogy az elkövetőt elfogó, visszatartó személy a hatósághoz képest helyzeti előnyben van, viszont törvényileg engedélyezett magatartása fejében sem lesz cselekménye hatósági, hanem megmarad magáncselekménynek. [...] Kétségtelen, hogy az elfogás, visszatartás fizikai ráhatást jelent, éppen ezért különösen vizsgálendő, hogy az irányadó tényállás szerinti történések azokon a kereteken belül maradnak-e, amelyeket a jogalkotó a [korábbi] Be. 127. § (3) bekezdése esetében meghatároz. A tettenérés feltételezi a bűncselekmény észlelését; és ahhoz képest a cselekményt éppen elkövetőnek, az éppen eltávozó elkövetőnek, és az eltávozó elkövető üldözésből való elfogását, ekként visszatartását. Tettenérés alatt értendő, ha a cselekmény az adott személy – a tettenérő – szeme láttára, észlelése mellett történik; olyan fizikai közelségben, amikor reális lehetősége van az elkövetéshez férni, az elkövetőt elérni, az elkövető után eredni. Mindez a forró nyom, az idővesztés nélküli üldözés lehetősége; és éppen ezen alapul a társadalmi elismertsége.”

A Kúria idézett magyarázata alapján megállapítható, hogy a tettenérésnek a folyamatosság, a megszakítás nélküliség mellett szükségszerű eleme az is, hogy annak keretében sor kerüljön az elkövető fizikai ráhatással történő üldözésére, elfogására, visszatartására. Amennyiben az elkövető fentiek szerint leírt nyomon követhetősége megszakad, vagy ha vele szemben nem kerül sor – jellemzően fizikai ráhatással – üldözésre, visszatartásra, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

Minthogy az előállítás az egyik súlyosabb jogkorlátozással járó intézkedés, amelyre az Rtv. lehetőséget biztosít a rendőr számára, a Testület álláspontja szerint az ezen intézkedésekre irányadó rendelkezéseket – az Rtv. 2. §-ában foglalt, az emberi méltóság és általánosságban az emberi jogok védelmével kapcsolatos rendőrségi kötelezettség minél teljesebb érvényesülése érdekében – megszorítóan kell értelmezni, és különös gondossággal kell értékelni, megvalósulnak-e azok a körülmények, amelyeket az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdése szerinti – azaz kötelező – szabadságelvonás feltételeként a törvény megfogalmaz.

Jelen esetben teljesült a tettenéréshez szükséges „folyamatosság”: a panaszost menekülés közben kapták el, majd a még a helyszínen felismerte őt az eset szemtanúja, lehetséges passzív alanya, a cselekményt pedig a panaszos ezt követően el is ismerte.

A Testület, anélkül, hogy panaszos cselekményét megítélné, és minősítené – hiszen az hatáskörén kívül esik – úgy értékelte, hogy a rendőrök az elsődlegesen rendelkezésükre álló adatok alapján indokoltan döntöttek a panaszos elfogásáról, és azt követő előállításáról, attól eltekinteni nem tudtak.

A Testület megítélése szerint a panaszos elfogása és előállítása jogszerűen és indokoltan történt, amellyel a panaszos személyes szabadsághoz való jogát jogszerűen korlátozta a rendőrség.

b) A panaszos nevében jogi képviselője sérelmezte, hogy az előállítás alatt semmilyen eljárási cselekményre nem került sor, továbbá a panaszos aznap már nem tudott részt venni a folyamatban lévő demonstrációkon.

A Testület rendelkezésére álló dokumentumok tanúsága szerint a panaszos rendőrségre történő előállítását követően dokumentációs tevékenységet hajtottak végre, valamint intézkedtek a panaszos egészségügyi vizsgálata érdekében, más eljárási cselekményt nem végeztek. A panaszossal szembeni rendőri intézkedés kezdete 0 óra 43 perc volt (a panaszost igazoltatták, ruházatát átvizsgálták, tisztázták a visszapiillantó tükör letörésének körülményeit), a panaszossal 1 óra 31 perckor érkeztek meg a rendőrségre, ahol a panaszost 1 óra 45 perckor adták át L. B. r. alezredesnek, az OMSz munkatársai pedig 3 óra 41 perckor érkeztek meg, és kezdték meg a panaszos vizsgálatát.

Az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A Szolgálati Szabályzat 30. §-ának (3) és (4) bekezdése rendelkezik az előállítás időtartamáról. Az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart. Ha az előállítás időtartamának az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerinti meghosszabbítása válik szükségessé, ennek tényét és időtartamát a fogvatartottal – a személyi szabadság korlátozása 8. órájának lejártát megelőzően – szóban közölni kell, és a meghosszabbítás tényét, okát, időtartamát, illetve annak közlését az előállításról készített jelentésben, valamint az előállítás időtartamáról kiállított igazoláson, az engedélyezésre jogosult vezető aláírásával együtt fel kell tüntetni.

Az Rtv. említett rendelkezése főszabályként a „szükséges” időt jelöli meg és csak végső korlátként határozza meg a 8 órás időtartamot, amit indokolt esetben, külön alaki feltételek mellett a további 4 órával hosszabbítani lehet. Felhívja a Testület a figyelmet az előállítás intézményének a személyi szabadságot súlyosan korlátozó jellegére, amelyre értelemszerűen vonatkozik az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdésében meghatározott arányossági követelmény is (A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával).

A Testület az ügy gondos mérlegelése után arra az álláspontra helyezkedett, hogy a rendőrök által elvégzendő adminisztratív cselekmények indokolták a panaszos előállításának időtartamát. A Testület ehelyütt figyelemmel volt arra is, hogy a panaszos a vele szemben foganatosított intézkedés során fizikai és verbális erőszakkal vádolta meg a rendőröket, ennek körülményeit pedig szintén tisztázni és dokumentálni kellett (és többek közt ennek eredményeként még aznap fegyelmi eljárást kezdeményeztek a fegyelemsértést elkövető rendőrökkel szemben). A Testület rendelkezésére álló információk alapján a panaszos előállításának időtartama nem haladta meg a szükséges mennyiséget.

A Testület – a rendelkezésre álló információk alapján – a panaszos előállításának időtartamát szükségesnek és arányosnak értékelte, így e tekintetben úgy foglalt állást, hogy a panaszos személyi szabadságának, ezzel együtt pedig gyülekezési jogának korlátozása jogszerű volt.

3) A panaszos nevében jogi képviselője sérelmezte, hogy a panaszossal szemben agresszív, erőszakos hangnemet alkalmaztak.

A Testület rendelkezésére álló dokumentumok és hangfelvétel tanúsága szerint a panaszossal szemben intézkedő rendőrök (két rendőr: L. V. r. főörzsőrmester, valamint B. Z. r. őrmester) sértő és fenyegető hangnemet engedtek meg maguknak. Különösen a következő kifejezéseket tekinti agresszívnek és fenyegetőnek a Testület: „Fel tudod fogni? Ne gúnyolgassál, mert olyat beverek, hogy beszakad a fejed. Megértetted?”, „Ne fűjtassá’, mert úgy beverem a ...”. A Testület megítélése szerint mindezekén túl, összességében is sértő és lealacsonyító hangnemből beszéltek a rendőrök a panaszossal, miközben kifejezték annak tényét is, hogy ők rendőrök, a panaszos pedig csupán egy – jelen esetben lealacsonyító kontextusban – állampolgár.

A Testület a panasz e része kapcsán emlékeztet az Rtv. 2. §-ában foglaltakra. Szükségesnek tartja kiemelni továbbá a Független Rendőri Szakszervezet főtitkárának, az Országos Rendőrfőkapitányának, és a Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezete főtitkárának a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető, 2007. július 4-én Budapesten kelt közös nyilatkozatát (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely iránymutatásul szolgál a Rendőrség számára a rendőrök által követendő magatartás tekintetében. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrről vonatkozóan előírja: „Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „[a] rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint: „[t]udatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [pl. 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg a tv-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, az államszervezetben belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számon kérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

Az Alkotmánybíróság megfogalmazása szerint az „emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany marad, s nem válhat eszközzé, vagy tárggyá”. A szakirodalomban megoszlanak a vélemények arról, hogy milyen magatartások valósítják meg az ember tárgyként kezelését, ebben pedig a nemzetközi dokumentumok sem nyújtanak elegendő támpontot. A kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalma, mint az emberi méltóság sérelmének nevesítése sem ad e kérdésre önmagában választ. Egyes esetekben alapvetően negatív megközelítés alapján jelentik ki egyes konkrét magatartásokról, hogy azok sértik az emberi méltósághoz való alapvető jogot. [Lamm Vanda (szerk.): Emberi Jogi Enciklopédia, HVGORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest] Ahogy arra dr. Haraszi Margit Katalin „a kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód és büntetések tilalma az ENSZ és az Európa Tanács legfontosabb dokumentumaiban, valamint az állampolgári jogok országgyűlési biztosának tevékenységében” című tanulmányában rávilágít, a megalázó bánásmód vagy büntetés lényege, hogy az érintettben olyan erős félelmet, lelki

gyötrelmet és alsóbbrendűségi érzést okoz, ami alkalmas arra, hogy a testi és lelki ellenállását megtörje.

A Testület megítélése szerint a panaszossal szemben intézkedő L. V. r. törzsőrmester és B. Z. r. őrmester panaszossal szembeni fenyegető és lealacsonyító, sértő hangneme mindenképpen megalázó volt, amely kifejezetten a panaszos személyét támadta, azt jelentéktelennek tüntette fel (e hatást pedig erősítette, hogy a többi jelenlévő rendőr nem lépett föl a panaszos védelmében), és mint ilyen alkalmas volt a panaszos bárminemű ellenállásának megtörésére, így súlyosan sérült a panaszos emberi méltósághoz való alapvető joga.

V.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a konkrét ügyben a rendőrkapitányság rendőrei jogszerűen vonták intézkedés alá a panaszost, akiről az intézkedés során kiderült, hogy szolgálati gépjármű visszapillantó tükrét letörte, így őt el kellett fogni és elő kellett állítani, amelynek időtartama nem haladta meg a szükséges mértéket, így e körülmények tekintetében nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való, valamint békés gyülekezéshez való alapvető joga, az ő személyi szabadságát jogszerűen korlátozták.

A Testület megítélése szerint ugyanakkor a panaszossal szemben intézkedő rendőrök fenyegető és lealacsonyító, sértő hangnemet alkalmaztak, amellyel kifejezetten a panaszos személyét támadták, őt jelentéktelennek tüntetve fel, így súlyosan sérült a panaszos emberi méltósághoz való alapvető joga.

Tekintettel arra, hogy a Testület súlyos alapjogsérelmet állapított meg a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2019. április 4.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Dr. Cservák Csaba
előadó testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag